

Пропозиції Пенсійного фонду України
до проєкту Закону України “Про внесення змін до деяких законів
України щодо соціального захисту осіб, які нагороджені орденом “Золота Зірка”
та орденом Богдана Хмельницького трьох ступенів”, внесеного народними
депутатами України Третьяковою Г. М. та іншими
реєстраційний номер 5601 від 02 червня 2021 року
I читання

1. Пенсійний фонд України не підтримує законопроект у запропонованій редакції.

2. Законопроектом пропонується розширити коло осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, особами, нагородженими орденами “Золота Зірка” та Богдана Хмельницького, та пропонується поширити на цих осіб право на пенсію за особливі заслуги перед Україною.

Статут ордена Богдана Хмельницького, затверджений Указом Президента України від 30 січня 2004 року № 112/2004, не передбачає визначення “повного кавалера ордена Богдана Хмельницького”. У зв’язку з цим положення підпунктів 1, 2 пункту 1 розділу I законопроекту щодо доповнення таким словосполученням статті 11 Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”, зокрема у системному зв’язку цих положень із передбаченими пунктом 2 розділу I законопроекту пропозиціями щодо доповнення Закону України “Про пенсії за особливі заслуги перед Україною” словами “орденом Богдана Хмельницького трьох ступенів”, потребують конкретизації з урахуванням принципу правової визначеності.

Статтею 3 розділу I Статуту звання Герой України, затвердженого Указом Президента України від 02 грудня 2002 року № 1114/2002, передбачено, що Герою України вручається орден “Золота Зірка” за здійснення визначного героїського вчинку або орден Держави – за визначні трудові досягнення. Оскільки чинна редакція пункту 1 статті 1 Закону України “Про пенсії за особливі заслуги перед Україною” передбачає встановлення пенсій за особливі заслуги Героям України, пропозиція пункту 2 розділу I законопроекту щодо його доповнення особами, нагородженими орденом “Золота Зірка”, потребує додаткового обґрунтування.

Крім того, відповідно до статті і розділу I Статуту звання Герой України, затвердженого Указом Президента України від 02 грудня 2002 року № 1114/2002, звання Герой України присвоюється громадянам України, зокрема, за здійснення визначного героїського вчинку. Оскільки при присвоєнні звання Героя України із врученням орденом “Золота Зірка” зв’язок із подіями та обставинами, що визначають правовий статус ветеранів війни, передбаченими Законом України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”, може бути відсутній, реалізація законодавчої пропозиції може призвести до невизначеності у правозастосовній практиці.

Отже, положення законопроекту не узгоджуються із принципом правової визначеності, що полягає, як зазначив Європейський суд з прав людини, в тому, що

Капінус Євгеній Валерійович

КНЕДП - ІДД ДПС

AD92F1C54BA67636EEB87183E6E5829422BB34619585B5EB63A4FBDEB5AE628D01

15.06.2021

Пенсійний фонд України

15.06.2021
2800-0602-3/28527

право має бути належним чином доступним та передбачуваним за своєю дією та сформульованим з належною чіткістю, що дає можливість особам регулювати свою поведінку.

У Рішенні Конституційного Суду України від 20 грудня 2017 року № 2-р/2017 зазначено про те, що принцип юридичної визначеності вимагає чіткості, зрозумілості й однозначності правових норм, зокрема їх передбачуваності (прогнозованості) та стабільності.

Разом з цим у доповіді “Верховенство права”, схваленій Європейською Комісією “За демократію через право” на 86-му пленарному засіданні, що відбулося 25–26 березня 2011 року, зазначено про те, що юридична визначеність є ключовою у питанні розуміння верховенства права; держава зобов’язана дотримуватися та застосовувати у прогнозований і послідовний спосіб ті закони, які вона ввела в дію; юридична визначеність передбачає, що норми права повинні бути зрозумілими і точними, а також спрямованими на забезпечення постійної прогнозованості ситуацій і правових відносин; юридична визначеність означає також, що необхідно у цілому дотримуватися зобов’язань або обіцянок, які взяла на себе держава перед людьми (поняття “законних очікувань”).

Рішеннями Європейського суду з прав людини від 14 жовтня 2010 року у справі “Щокін проти України” (заяви № 23759/03 та № 37943/06) та від 07 липня 2011 року у справі “Серков проти України” (заява № 39766/05) вимоги заявників задоволені з огляду на те, що відповідне національне законодавство не було чітким та узгодженим та, відповідно, не відповідає вимозі “якості” закону.

Конституційний Суд України неодноразово, зокрема у рішеннях від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, від 29 червня 2010 року №17-рп/2010, від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010, від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011, звертав увагу на те, що основним елементом принципу верховенства права, передбаченого статтею 8 Конституції України, є принцип правової визначеності, відповідно до якого юридичні норми мають бути чіткими, ясними і недвозначними, оскільки інше не може забезпечити їх однакове застосування та не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці.

Крім цього, у рішеннях від 02 листопада 2004 року № 15-рп/2004, від 24 березня 2005 року № 2-рп/2005, від 20 червня 2007 року № 5-рп/2007 Конституційний Суд України сформулював правові позиції стосовно такого елемента принципу верховенства права, як пропорційність (розмірність). Крім того, згідно з правовою позицією Конституційного Суду України, викладеною у Рішенні від 17 березня 2005 року № 1-рп/2005, держава зобов’язана відповідним чином регулювати економічні процеси, встановлювати і застосовувати справедливі та ефективні форми перерозподілу суспільного доходу з метою забезпечення добробуту всіх громадян.

Враховуючи, що фінансове забезпечення державних соціальних гарантій, передбачених Законами України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” та “Про пенсії за особливі заслуги перед Україною”, здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, прийняття запропонованої законодавчої пропозиції потребує врахування думки Міністерства фінансів України.

Всупереч частині третій статті 91 Регламенту Верховної Ради України до законопроекту, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету, суб’єктом права законодавчої ініціативи не додано фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки).

**Голова правління
Пенсійного фонду України**

Євгеній КАПІНУС